

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Maatregelprogramma DuurSaam Glashelder Nummer: Bestuursstukken\2368	Agendapunt: 9
---	----------------------

DB: Ja 15-5-2017	BPP: Nee	FAZ: Nee	VVSW: Nee	AB: Ja 7-6-2017
----------------------------	-----------------	-----------------	------------------	---------------------------

Opsteller: Gerda Valkering, 0598-693251 BPL	Opdrachtgever: Jelmer Kooistra	Portefeuillehouder: Fien Heeringa
--	--	---

Ondersteuning van de afdeling: ☒ Technisch ☐ Juridisch ☒ Financieel ☐ Staf ☒ Communicatie ☐ ICT / Beveiliging
--

Externe betrokkenen: LTO Glaskracht, Provincie Drenthe, Provincie Groningen, Waterschap Vechtstromen, gemeente Emmen, Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde en Slochteren	Reden: Dit project is een samenwerkingsverband tussen genoemde partijen
--	---

Samenvatting: In glastuinbouwgebieden treffen we regelmatig gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten (N en P) boven de toegestane norm in het oppervlaktewater aan. Op 25 mei 2016 is in het AB een mededeling gedaan dat er gewerkt wordt aan een maatregelprogramma voor de glastuinbouw. In de afgelopen maanden is een maatregelprogramma opgesteld in een samenwerkingsverband tussen partijen zoals hierboven aangegeven. Samen willen we de emissie van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten van de glastuinbouw naar het oppervlaktewater, riolering en grondwater verminderen.

Duurzaamheidsparagraaf: Nee

Begrotingsaspecten: Ja De totale kosten voor monitoring en programma- en projectmanagement bedragen in de jaren 2017 – 2021 naar verwachting € 210.000,-. Per jaar is dat € 42.000,-. Dit bedrag nemen wij in de concept meerjarenraming 2018 – 2021 op. Voor het jaar 2017 zal het budget meegenomen worden in de voorjaarsrapportage.

AB Voorstel: Instemmen met: - het maatregelprogramma DuurSaam Glashelder; - het mandateren van mevrouw Heeringa om de samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen; - het beschikbaar stellen van een budget van € 210.000,- voor monitoring en programmamanagement DuurSaam Glashelder voor 2017-2021.

Bestuursvoorstel

Bijlagen: Ja

- Maatregelprogramma DuurSaam Glashelder.

Ter inzage (bestuursnet): Nee

Onderwerp(en):

–

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Bestuursvoorstel

Inleiding

Ieder jaar wordt door middel van monitoring de waterkwaliteit van ons oppervlaktewater in de gaten gehouden en worden de resultaten van de metingen van onder andere nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in de jaarrapportage waterkwaliteit gerapporteerd. Al jaren komt daaruit het beeld naar voren dat met name in de glastuinbouwgebieden regelmatig overschrijdingen van de normen voor gewasbeschermingsmiddelen plaatsvinden. Ook worden er in de omgeving van de glastuinbouw verhogingen van fosfaat- en met name stikstofgehalten aangetroffen.

In ons beheerprogramma 2016-2021 is voor de aanpak van de problematiek van de gewasbeschermingsmiddelen de volgende actie opgenomen :

6.8.2.: Maatregelen in Glastuinbouwgebieden samen met LTO Glaskracht (2016-2021)

Voor nutriënten is in het beheerprogramma geen actie opgenomen voor de glastuinbouwbedrijven.

Per 1 januari 2018 is de glastuinbouw verplicht het te lozen drain- en drainagewater te zuiveren. De gewasbeschermingsmiddelen moeten dan met minimaal 95% verwijderd zijn. De bedrijven moeten hun lozingen van drain en drainagewater aan ons rapporteren. Onbewust of bewust geven veel bedrijven aan geen drain- of drainagewater op oppervlaktewater te lozen. De zuiveringsplicht zal dan ook niet direct tot verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit leiden. Het maatregelprogramma moet het lozingsbewustzijn vergroten en daarmee de lozingen sterk verminderen.

Huidig probleem en doelstelling

In de jaarrapportage voor waterkwaliteit van 2015 is aangegeven dat in 2015 op de glastuinbouwmeetpunten gemiddeld vijf overschrijdingen voor gewasbeschermingsmiddelen werden gemeten, met een uitschieter van dertien overschrijdingen op één meetpunt.

Het doel voor 2021 voor gewasbeschermingsmiddelen is :

- maximaal **één overschrijding** van de normen voor gewasbeschermingsmiddelen **per oppervlaktewatermeetpunt** per jaar in de glastuinbouw.

Dit sluit aan bij de landelijke doelstelling uit de tweede nota duurzame gewasbescherming.

Voor nutriënten sluiten we aan bij de uitfasering zoals opgenomen in het Activiteitenbesluit. Dat wil zeggen een getrapte afname van de emissies tot uiteindelijk nul in 2027.

Gehanteerde werkwijze om te komen tot het maatregelprogramma

In 2016 zijn door LTO Glaskracht, Hunze en Aa's en Vechtstromen twee bijeenkomsten georganiseerd met alle actoren in de glastuinbouw. Het doel van de bijeenkomsten was te komen tot een gezamenlijke aanpak voor de emissieproblematiek in de glastuinbouw. Betrokken actoren zijn: de tuinders, diverse bedrijfsadviseurs, de provincies, de gemeentes, waterbedrijf WMD, WUR, CLM en natuurorganisaties. Elke actor heeft zijn/haar eigen belang met betrekking tot glastuinbouw.

Bestuursvoorstel

Tijdens de eerste bijeenkomst is beschikbare kennis en informatie verzameld en is het zogeheten Feitendossier opgesteld. Hierin staan feiten, kansen en ontwikkelingen gericht op de glastuinbouw emissieproblematiek. Ook zijn de belangen van de verschillende actoren aangegeven. Deze belangen lopen uiteen van economisch tot milieubelang.

In de tweede bijeenkomst zijn aan de hand van het Feitendossier maatregelen geformuleerd om de emissieproblematiek aan te pakken. Deze zijn getoetst op haalbaarheid, betaalbaarheid en effectiviteit en vervolgens geprioriteerd. Deze informatie is verwerkt in een concept-Maatregelprogramma, is besproken met de betrokken partijen en heeft uiteindelijk tot dit Maatregelprogramma geleid.

Maatregelprogramma DuurSaam Glashelder

Samen met LTO Glaskracht, Waterschap Vechtstromen, Provincie Drenthe, Provincie Groningen, Gemeente Emmen, Gemeente Hoogezand-Sappemeer, Gemeente Menterwolde en Gemeente Slochteren is het voorliggende maatregelprogramma opgesteld.

We benaderen de waterkwaliteitsproblematiek vanuit het perspectief van het bedrijf. Voor de tuinder staat het bedrijfsbelang en financieel belang immers voorop. Daarom hebben we diverse maatregelen opgenomen die het belang van de tuinder duidelijk ondersteunen.

In het maatregelprogramma zijn 7 onderdelen uitgewerkt :

1. Aanpak restwaterstromen; bevat de onderdelen "adviesing bedrijf", "monitoring waterkwaliteit" en "toezicht";
2. Lobby duurzame gewasbescherming;
3. Kennis bundelen, oprichten leergroep emissiebeperking;
4. Rioleringscapaciteit;
5. Natrium-arm gietwater;
6. Communicatie;
7. Grondteelt

We onderscheiden direct ondersteunende maatregelen, zoals de adviesing aan het bedrijf over vermindering van de restwaterstromen, de lobby voor duurzame gewasbescherming, het kennisdelen en opstarten van een leergroep en onderzoek naar mogelijkheden voor optimalisatie van het gietwater. Om bovenstaande maatregelen te laten slagen zijn de monitoring van de waterkwaliteit, het houden van toezicht, aansluiting op de riolering en communicatie van belang.

Organisatie

Omdat waterschap Hunze en Aa's het grootste areaal glastuinbouw heeft, neemt zij het programmamanagement op zich. Beide waterschappen houden uiteraard de verantwoordelijkheid voor het eigen beheergebied.

De onderdelen worden door diverse organisaties getrokken (zie onderstaande tabel).

Bestuursvoorstel

Maatregel	Projectleider	Projectgroepleden					
		Provincie	Gemeente	LTO Glaskracht	Adviesbureau	Waterschap	WMD
3.1.1 Advisering bedrijf	LTO Glaskracht		x		x	x	
3.1.2 Monitoring	Waterschap Hunze en Aa's	x	(x)				
3.1.3 Toezicht	Waterschap Vechtstromen		x				
3.2 Lobby	LTO Glaskracht	x	(x)			x	
3.3 Kennis bundelen	LTO Glaskracht	(x)	(x)		x	(x)	
3.4 Rioleringscapaciteit	Waterschap Vechtstromen		x			x	
3.5 Natrium-arm gietwater	LTO Glaskracht	x	(x)				x
3.6 Communicatie	Waterschap Vechtstromen	x	x	x			
3.7 Grondteelt	LTO Glaskracht		x			x	

Hunze en Aa's voert de regie over de uitvoering van de maatregelen, waarbij de programmamanager wordt aangestuurd door de stuurgroep. Deze bestaat uit de bestuurders van LTO Glaskracht, de waterschappen en de provincie Drenthe en gemeente Emmen. De provincie Drenthe en de gemeente Emmen hebben namelijk een groot belang door een hoog aandeel glastuinbouw. Daarnaast wordt er een klankbordgroep gevormd waarin alle overige actoren in de glastuinbouw zijn vertegenwoordigd.

Risico's en kansen

Mogelijke risico's voor dit project zijn :

1. Geen financiering door subsidies;
2. Onvoldoende grip op de partners;
3. Onvoldoende deelname door de tuinders;
4. Onvoldoende verbetering van de waterkwaliteit ondanks de inspanningen.

Deze risico's minimaliseren we door:

1. Als we geen subsidie ontvangen, gaat de uitvoering van het maatregelprogramma niet door. We vragen vervolgens bestuurlijke besluitvorming over het wel of niet voortzetten van het project;
2. De partners ondertekenen de samenwerkingsovereenkomst. Bij onvoldoende samenwerking proberen we dit eerst ambtelijk op te lossen. Als dit niet lukt, treedt de programmamanager in overleg met de stuurgroep;
3. LTO Glaskracht zet zich in voor werving van de deelnemers. We bieden gratis een bedrijfswaterscan aan, dit stimuleert de deelname. Daarnaast vallen de bedrijven die niet meedoen met de bedrijfswaterscan onder een zwaarder toezichtprogramma;
4. Bij onvoldoende verbetering van de waterkwaliteit gaat het programmateam in samenspraak met de stuurgroep en klankbordgroep nieuwe maatregelen formuleren.

Extern betrokkenen/extern overleg

Het project valt of staat met de medewerking en betrokkenheid van de deelnemende tuinders. LTO Glaskracht is verantwoordelijk voor de werving van de deelnemers. Dit project is een samenwerkingsproject. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over ieders rol (zie onderstaande tabel).

Bestuursvoorstel

LTO Glaskracht	Projectleider diverse projecten en neemt deel aan andere projecten. Zet zich in voor voorlichting en werving van deelnemers. Vraagt subsidie aan.
Waterschap	Projectleider diverse projecten en neemt deel aan andere projecten. Brengen kennis en geven voorlichting aan deelnemers over na te leven wet- en regelgeving. Draagt bij aan de lobby o.a. via UWV. Verantwoordelijk voor monitoring oppervlaktewater.
Provincie	Projectpartner, deelnemer projecten en brengt expertise op gebied van de grondwaterkwaliteit. Draagt bij aan de lobby en maakt daarbij gebruik van de mogelijkheden uit het SNN (Samenwerkingsverband Noord Nederland). Stimuleert innovatie.
Gemeente	Projectpartner en deelnemer projecten Brengen kennis en geven voorlichting aan deelnemers over na te leven wet- en regelgeving. Brenge kennis m.b.t. riolering Levert gebiedskennis

Financiën

Het is de bedoeling dat de maatregelen uit het maatregelprogramma gefinancierd worden uit subsidies. Een voorlopige kostenraming is opgenomen in bijlage 3 van het maatregelprogramma. De maatregelen worden nog in aparte plannen van aanpak verder geconcretiseerd, leidend tot een gedetailleerde begroting.

Bij de provincie Drenthe vragen we subsidie aan op grond van de DAW-regeling die op dit moment in voorbereiding is. Voor de andere provincies hebben we een gelijksoortig traject voor ogen. LTO Glaskracht treedt op als subsidieaanvrager. De hoogte van het aan te vragen subsidiebedrag per provincie baseren we op het aantal glastuinbouwbedrijven per provincie.

Bij een vertraging van het subsidietraject beginnen we vooruitlopend op de subsidie wel met de uitvoering van het maatregelprogramma. De kans op subsidie moet dan wel aannemelijk zijn (bijvoorbeeld via een voorlopige toezegging).

In ons beheerprogramma is voor de maatregelen in de glastuinbouw een bedrag van € 210.000,- tot en met 2021 gereserveerd. Hiervan is € 60.000,- benodigd voor extra monitoring en € 150.000,- voor programma- en projectmanagement van 2017-2021.

Per jaar bedragen de kosten € 42.000,-. Dit bedrag verwerken wij voor 2017 in de voorjaarsrapportage. Voor de jaren daarna nemen wij € 42.000,- per jaar op in de meerjarenraming 2018 – 2021. Beide planning- en control documenten staan geagendeerd voor de AB vergadering van 5 juli 2017.

Communicatie

In het maatregelprogramma is ook een onderdeel communicatie opgenomen. Dit is een belangrijk onderdeel van het maatregelprogramma aangezien dit moet leiden tot het vergroten van de bewustwording van de problematiek bij de tuinders en daarmee tot gedragsverandering. De communicatie is ondersteunend aan de overige maatregelen.

Bestuursvoorstel

Waterschap Vechtstromen is projectleider van dit onderdeel van het maatregelprogramma. De concrete uitwerking volgt in een communicatieplan.

Uitvoering/tijdspad

In juni 2017 ondertekenen alle betrokken partijen een samenwerkingsovereenkomst voor het uitvoeren van het Maatregelprogramma. De uitvoering van de maatregelen vindt plaats in de jaren 2017 tot en met 2021.

In verband met de zuiveringsplicht per 1 januari 2018 is het van belang om in september 2017 te starten met de uitvoering van het maatregelprogramma zodat we op tijd weten welke bedrijven mee doen met de bedrijfswatercan en welke bedrijven niet.

Een globale planning van het uitvoeren van het Maatregelprogramma is in onderstaand schema weergegeven. De maatregelen 3.4 en 3.5 hangen samen met de resultaten van maatregel 3.1.1. Deze worden dan ook volgtijdelijk uitgevoerd. Maatregel 3.7 voeren we uit als gebleken is dat, tijdens of na uitvoering van de andere maatregelen, niet voldoende resultaat is behaald voor de waterkwaliteit.

Maatregel	2017	2018	2019	2020	2021
3.1.1 Advisering bedrijf					
3.1.2 Monitoring					
3.1.3 Toezicht					
3.2 Lobby					
3.3 Kennis bundelen, oprichten leergroep emissiebeperking					
3.4 Rioleringscapaciteit					
3.5 Natrium-arm gietwater					
3.6 Communicatie					
3.7 Grondteelt (grondwaterkwaliteit)	nader in te vullen				

Voorstel

Instemmen met:

- het maatregelprogramma DuurSaam Glashelder;
- het mandateren van mevrouw Heeringa om de samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen;
- het beschikbaar stellen van een budget van € 210.000,- voor monitoring en programmamanagement DuurSaam Glashelder voor 2017-2021.

namens het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Alfred van Hall
dijkgraaf